

УДК 657.1.012.1

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-69>**Малахова А.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Донбаського державного педагогічного університету***Мартиненко О.В.***старший викладач кафедри обліку і аудиту
Донбаського державного педагогічного університету***Malakhova Anzhela***Candidate of Sciences (Economics),
Associate professor of accounting and auditing department
Donbass State Pedagogical University***Martynenko Olena***Senior Lecturer in Accounting and Auditing
Donbass State Pedagogical University*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІКРОБІЗНЕСУ, ЙОГО ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

THE MAIN PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF MICRO BUSINESS, ITS ACCOUNTING AND TAXATION

АНОТАЦІЯ

Малий бізнес є суттєвою структурною частиною ринкової економіки, елементом конкурентного ринкового середовища. Без бізнесу економіка не може ні функціонувати, ні розвиватись. Завдяки мікробізнесу мобілізуються значні фінансові та виробничі ресурси населення. Саме тому питання розвитку, обліку та оподаткування малого бізнесу є завжди актуальними. У статті розглянуто сучасний стан напрямів державної підтримки малого підприємництва. Підкреслено, що передовий досвід європейських країн і США, вжиття різноманітних державних заходів підтримки приватних підприємців мають комплексний підхід. Визначено місце України у загальному рейтингу країн, окреслено нові критерії віднесення підприємців до спрощеної системи оподаткування, нові норми для ФОП, які почнуть діяти з 2020 та 2021 рр. На підставі проведеного дослідження запропоновано певні заходи, спрямовані на вдосконалення взаємодії державних органів та платників податків, доведено доцільність створення та фінансування регіональних програм підтримки мікробізнесу як з боку держави, так і з боку реалізації фінансування через громадські установи. Такі програми можуть вирішити проблеми розвитку певних галузей економіки.

Ключові слова: мікробізнес, підприємництво, податкове навантаження, оподаткування, критерії, групи платників, спрощена система, вдосконалення.

АННОТАЦИЯ

Малый бизнес является существенной структурной частью рыночной экономики, элементом конкурентной рыночной среды. Без бизнеса экономика не может ни функционировать, ни развиваться. Благодаря микробизнесу мобилизуются значительные финансовые и производственные ресурсы населения. Именно поэтому вопросы развития, учета и налогообложения малого бизнеса являются всегда актуальными. В статье рассмотрено современное состояние направлений государственной поддержки малого предпринимательства. Подчеркнуто, что передовой опыт европейских стран и США, принятие разнообразных государственных мер поддержки частных предпринимателей имеют комплексный подход. Определено место Украины в общем рейтинге стран, намечены новые критерии отнесения предпринимателей к упрощенной системе налогообложения, новые нормы для ФЛП, которые начнут действовать с 2020 и 2021 гг. На основе проведенного исследова-

ния предложены определенные меры, направленные на совершенствование взаимодействия государственных органов и налогоплательщиков, доказана целесообразность создания и финансирования региональных программ поддержки микробизнеса как со стороны государства, так и со стороны реализации финансирования через общественные учреждения. Такие программы могут решить проблемы развития определенных отраслей экономики.

Ключевые слова: микробизнес, предпринимательство, налоговая нагрузка, налогообложение, критерии, группы налогоплательщиков, упрощенная система, совершенствование.

ANNOTATION

Small business is an essential structural part of the market economy, an element of a competitive market environment. Without business, the economy can neither function nor develop. Thanks to microbusiness, significant financial and production resources of the population are mobilized. That is why the issues of development, accounting and taxation of small businesses are always relevant. The article considers the current state of the directions of state support of small business. It was emphasized that the best practices of European countries and the United States, the use of a variety of government measures to support private entrepreneurs have a comprehensive approach. The article identified Ukraine's place in the overall ranking of countries, outlined new criteria for assigning entrepreneurs to the simplified tax system, new rules for FLP, which will be effective from 2020 and 2021. Ukraine has difficulty growing the number of small businesses and increasing their share of the country's total GDP. There are also problems with financial and consulting support for entrepreneurship. We should also note the weak legislative framework. Due to tax pressures and external problems, some small business entities leave the market or go into the shadows. At the same time, the problem of social insecurity of the employees of such enterprises remains urgent, since they are deprived of social guarantees by receiving a "black salary". The state should create and implement programs that will promote entrepreneurship: creating an institutional environment to improve the conditions for lending to entrepreneurs by banking organizations; development of legal framework to reduce administrative restrictions on business activities; implementation of special programs to support competitive, export-oriented small businesses; development of small and medium-sized entrepreneurship

support institutions that help bring the idea from the stage of its development to commercial realization. On the basis of the study, certain measures were proposed to improve the interaction of state bodies and taxpayers; it was proved the feasibility of creating and financing regional programs to support micro business both from the state and from the implementation of financing through public institutions. Such programs can solve the problems of development of certain sectors of the economy.

Key words: micro business, entrepreneurship, tax burden, taxation, criteria, payer groups, simplified system, improvement.

Постановка проблеми. Сучасні проблеми розвитку малого бізнесу є об'єктом інтенсивної економічної та політичної дискусії як у трансформаційних країнах, так і в розвинутих ринкових економіках. Основним питанням є роль цього сектору у вирішенні соціальних проблем та забезпеченні економічного зростання.

Наукові напрацювання у сфері малого бізнесу досить значні, проте залишаються мало дослідженими проблеми оподаткування суб'єктів малого підприємництва за альтернативними системами, доведення доцільності їх існування як основних податкових важелів і стимулів впливу на соціально-економічне становище у країні та рівень розвитку малого підприємництва. Залишаються недостатньо розробленими як у теоретичному, так і в методично-практичному аспектах питання оцінювання ефективності діючих альтернативних систем оподаткування, визначення напрямів щодо їх удосконалення; вжиття заходів, стимулюючих розвиток сектору малого підприємництва; гармонізації суспільних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стану та розвитку систем оподаткування малого бізнесу приділялася значна увага науковців, практиків, представників органів державної влади. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, які зробили важливий вклад у дослідження проблем розвитку та оподаткування малого підприємництва, можна відзначити В.Л. Андрущенко, В.В. Кіщак, В.О. Козловського, М.А. Магаса, В.В. Мареніченко, Ю.О. Ольвінську, В.О. Панченко, І.В. Причепу. Завдяки працям цих науковців сформульовано підґрунтя для подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз стану малого бізнесу в Україні, визначення чинників, які негативно впливають на його розвиток, виявлення шляхів подолання негативних факторів у процесі створення та розвитку системи малого та мікробізнесу в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Малий бізнес є найважливішою складовою сучасної ринкової економіки. Завдяки малому підприємству держава отримує значну частину коштів в бюджет. Саме малий бізнес багато в чому визначає темпи економічного зростання, структуру та якість ВВП. Основна роль малого бізнесу полягає у вирішенні класичних завдань. Перш за все йдеться про згладжування коливань економічної кон'юнктури, що є

можливим за застосування особливого механізму збалансування попиту й пропозиції. Крім цього, необхідно розвивати конкуренцію, яка дасть поштовх до більш раціонального застосування знань, що позначиться на поліпшенні використання матеріальних, кадрових та інших ресурсів. Важливо відзначити, що малий бізнес реалізує таке значуще явище, як формування середнього класу, зокрема, завдяки створенню робочих місць, отже, завдання є також пріоритетним для розвинених країн.

В економіці розвинених країн завдяки малим та середнім формам господарювання (більше 90% усіх підприємств) забезпечується близько 30–70% валового внутрішнього продукту (ВВП). Так, наприклад, у Великобританії малий бізнес охоплює 96% підприємств країни й виробляє 30% ВВП, в Японії 80% працездатного населення зайняті у сфері дрібних та середніх підприємств, в Італії ця частка становить 99%. Таким чином, у розвинених країнах малі та середні підприємства давно стали ключовою й невід'ємною частиною системи ринкового господарювання [1, с. 4].

В рейтингу Doing Business за сприятливістю ділового середовища Україна посіла у 2018 р. 81 місце [2], тому в умовах Євроінтеграції в економіці України виникає потреба використання принципово нових підходів до розвитку підприємництва. Подальше реформування бізнесу має ґрунтуватись на глибокому аналізі та врахуванні всіх чинників, які можуть вплинути на його ефективність.

Насиченість малого й середнього підприємництва в Україні дорівнює показникам насиченості (щільності) в зарубіжних країнах, але середній обсяг доданої вартості, випущений одним суб'єктом малого й середнього бізнесу, істотно нижче за рівнем. У малому й середньому бізнесі переважно представлені приватні підприємці та мікропідприємства (62,8% і 32,7% відповідно).

Рівень розвитку малого бізнесу в країнах Європи демонструє ту важливу роль, яку він відіграє для економіки будь-якої країни загалом. Насамперед розвинені європейські країни звертають увагу на те, що підприємство підвищує рівень інноваційного розвитку не тільки в дрібному, але й у великому бізнесі, бо воно стимулює конкуренцію й створює високі бар'єри на ринку.

В Європі давно існує налагоджена система розвитку й підтримки малого підприємництва. Перш за все в цих країнах сильно спрощені процедури відкриття малого бізнесу й сама правова база. Вони створюють спеціальні асоціації, які надають допомогу в прийнятті рішень учасникам малого бізнесу, а також залучають до його підтримки різні державні органи й міністерства.

Останнім часом у країнах Європи широко розвивається онлайн-підтримка підприємців, де будь-який з них може в короткі терміни отримати необхідну інформацію про сучасні техно-

логії, призначені для підвищення ефективності бізнесу, отримати консультацію з поточних питань і навіть знайти інвесторів для своєї справи.

Таким чином, основними тенденціями розвитку малого бізнесу в ЄС є підтримка балансу державних інтересів та інтересів малого бізнесу, впровадження програм лояльності податкової системи для власників малого бізнесу, спрощення законодавчої бази й формування взаємовигідних контактів з іншими країнами.

Малий бізнес у США має низку відмінностей. По-перше, в малому бізнесі задіяні майже 60% усього працездатного населення. По-друге, у США дохід підприємства від початкового капіталу в тисячу доларів до кількох мільйонів може збільшитися лише за кілька років. По-третє, сам по собі малий бізнес у Штатах відрізняється своїми розмірами від малого бізнесу в будь-якій країні, адже підприємства деяких галузей можуть мати до 1 500 співробітників і дохід від 6 до 20 млн. дол.

Основною причиною такого широкого розвитку підприємництва є встановлений в країні принцип підтримки малого й середнього бізнесу. Він полягає в тому, що інтереси малого бізнесу захищаються з боку уряду, а також вже майже 70 років у них існує Адміністрація у справах малого бізнесу, у якій є представництва в кожному штаті. Так, підтримка здійснюється повсюдно, а не тільки в найбільших виробничих регіонах.

Головний закон, що визначає ставлення до малого бізнесу у США, зобов'язує надавати підприємцям безмежний доступ до необхідних ресурсів для бізнесу, а також надавати їм фінансову та консультаційну допомогу. Однак найважливішим є те, що він закріплює необхідність віддавати не менше 23% всіх державних замовлень в руки малого бізнесу.

У країні налічується величезна кількість консультаційних центрів та пунктів допомоги малому бізнесу, які здійснюють його підтримку щодо впровадження інновацій, навчання персоналу, а також забезпечують належний захист власникам малого бізнесу.

Важливо відзначити, що політика США спрямована не тільки на фінансову підтримку малого бізнесу, але й на його розвиток щодо підвищення грамотності населення в питаннях ведення бізнесу. Центри консультації в регіонах дають можливість навчання підприємству, надають допомогу в складанні бізнес-планів й пошуку джерел фінансування. У разі настання стадії занепаду бізнесу кожен підприємець може отримати допомогу у вирішенні цієї проблеми, йому дадуть підтримку й допоможуть уникнути банкрутства.

Головною особливістю політичної підтримки малого бізнесу в США є програми з розвитку інноваційних проектів. Саме ця сфера має великий вплив на конкурентоспроможність національної економіки, тому підтримка винахідництва, патентування, впровадження у

виробництво новинок є головною лінією політики США сьогодні. Крім ухвалення закону про розвиток інновацій в малому бізнесі, на проведення інноваційних досліджень підприємцями виділяється певний відсоток від усього фонду на НДДКР. Ефективність цієї програми підтверджує високий відсоток патентів, виданих на співробітників малого бізнесу.

Можна зробити висновок, що Україна має складності зі зростанням числа малих підприємств і збільшенням їх частки в загальному ВВП країни. Також існують проблеми щодо фінансової та консультаційної підтримки підприємництва. Необхідно відзначити й слабку законодавчу базу.

Розгляду потребує ще такий важливий фактор, як податкова політика різних держав, бо саме оподаткування є ключовою обставиною, яка впливає на розвиток підприємництва в країні. Як правило, у більшості розвинених країн використовуються такі види оподаткування підприємств малого бізнесу, як податкові пільги з податку на прибуток; спеціальні податкові режими.

Особлива система оподаткування діє у Великобританії, де підприємства малого бізнесу мають можливість застосування прискореної амортизації, зокрема вартість інноваційного обладнання списується в перший рік його використання, що дає можливість збільшувати власні внутрішні інвестиції підприємства.

У Франції використовується податкова система, яка передбачає використання спрощеного податкового режиму декларування прибутку. Крім цього, нові підприємства звільняються від сплати податків протягом перших двох років. Особливу підтримку уряд Франції надає тим, хто планує відкрити малий бізнес в економічно відсталих районах. Для них діють спеціальні знижки, а також вони звільняються від сплати податків у соціальні фонди.

Однак, звичайно, головним пунктом підтримки малого бізнесу в будь-якій країні є зниження податку на прибуток для малих підприємств. Тоді як в Україні діє єдина ставка податку на прибуток для всіх видів організацій, а саме 18%, інші країни знижують ставку податку для підприємств малого бізнесу.

Таким чином, прийнята в більшості країн прогресивна шкала оподаткування здійснює позитивний вплив на розвиток малого бізнесу, бо дає новим підприємствам можливість на початковому етапі платити мінімальні податки. Наприклад, для підприємств малого бізнесу у Великобританії знижено ставки прибуткового податку: за стандартної ставки 35% ставка для малих підприємств становить 27%. Разом зі зниженням ставки податку на прибуток малих підприємств зменшено податок на інвестиції в нові сфери малого бізнесу, особливо ті, що пов'язані з високим ступенем ризику [3, с. 96].

У США використовуються більш низькі процентні ставки для прибуткового податку залежно від розміру оподаткованого прибутку: до

50 тис. дол. вона становить 15%; від 50 тис. дол. до 75 тис. дол. – 25%; від 75 тис. дол. до 10 млн. дол. – 34%; понад 10 млн дол. – 35% [3, с. 95]. Також власники малого бізнесу можуть купувати ліцензії на заняття певним видом діяльності, її вартість замінює всі інші податки й збори.

Таким чином, можна виділити низку таких ключових проблем, які заважають широкому розвитку підприємництва в нашій країні:

1) складна структура оподаткування (різні податки, відрахування, акцизи й збори, які складно розрахувати простому підприємцю);

2) нестабільність податкової системи;

3) відсутність ефективних механізмів підтримки малого підприємництва.

Підприємницьку діяльність в Україні можна здійснювати за загальною та спрощеною системами оподаткування. Існують певні критерії віднесення підприємця до спрощеної системи (рис. 1).

Нацбанк запропонував змінити Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Зокрема, визначено, що суб'єкти господарювання у разі зняття готівкових коштів із поточних рахунків задля здійснення готівкових розрахунків з фізичними особами зобов'язані надавати на запит банку підтверджувальні документи, на підставі яких здійснюються такі готівкові розрахунки, необхідні банку для вивчення клієнта з урахуванням ризик-орієнтованого підходу. ФОП для підписання електронного касового документа має право використовувати електронний підпис.

Використання електронного підпису, електронної печатки здійснюється на договірних засадах за спеціальною технологією відповідно до вимог Законів «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги».

Положення, за яким підприємство має визначити та затвердити внутрішнім документом місце та спосіб зберігання відокремленими підрозділами щоденних Z-звітів в електронній формі, формат їх зберігання, який має забезпечувати візуальний перегляд щоденних Z-звітів представниками центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову й митну політику, а також відповідальну за зберігання цих чеків особу, стає чинним 11 грудня 2019 р.

19 жовтня 2019 р. опубліковані Закони № 128 [4] і № 129 [5]. Обидва починають діяти через 6 місяців після опублікування, тобто з 19 квітня 2020 р., але окремі їх норми вступають в силу пізніше. До чого готуватися підприємцям на єдиному податку?

До 30 вересня 2020 р. (включно) ФОП на єдиному податку I групи, а також II–IV груп, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 млн. грн., зможуть не застосовувати РРО, крім тих, які здійснюють реалізацію технічно складних побутових товарів, які підлягають гарантійному ремонту, а також продають лікарські засоби й вироби медичного призначення.

З 1 жовтня по 31 грудня 2020 р. перелік ФОП-«єдинників», які повинні застосовувати РРО, буде складатися (незалежно від суми річного доходу) з тих, хто проводить:

– реалізацію товарів (надання послуг) через Інтернет;

– реалізацію технічно складних побутових товарів, які підлягають гарантійному ремонту;

– реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення та надання платних послуг у сфері охорони здоров'я;

– реалізацію ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та напівдорогоцінного каміння;

– роздрібну торгівлю товарами, що були у вжитку, в магазинах;

– діяльність ресторанів, кафе, ресторанів швидкого обслуговування;

– діяльність туристичних агентств, туристичних операторів;

– діяльність готелів та подібних засобів тимчасового розміщення;

– реалізацію текстилю (крім реалізації за готівкові кошти на ринках), деталей та приладдя для автотранспортних засобів.

З 1 січня 2021 р. всі ФОП на єдиному податку повинні застосовувати РРО. Щоправда, з цього правила також будуть винятки:

– якщо підприємець належить до першої групи платників єдиного податку;

– якщо підприємець проводить розрахунки з покупцями виключно в безготівковій формі (прийом платежів картами вважається розрахунковою операцією для досягнення цілей застосування Закону про РРО, отже, під цей виняток не підпадає).

Ще одним неприємним моментом є ведення товарного обліку ФОП-«єдинниками», що застосовують РРО.

Згідно зі статистичними даними [6] в Україні діють 478 716 ФОПів, які сплачують подати та збори на загальну суму 16 108 628,1 тис. грн. (табл. 1).

За аналізований період слід відзначити, що кількість ФОПів істотно скоротилася (з 1 007 720 до 478 716, тобто на 529 004), що привело до зменшення суми єдиного податку на 1 061 257,6 тис. грн. При цьому спостерігаються зростання кількості найманих осіб (на 271 474 особи), відповідно, зростання суми ПДФО та ЄСВ з найманих осіб (з 3 349 771 до 7 222 854,1 тис. грн., тобто на 3 873 083,1 тис. грн.).

Отже, через податковий тиски й зовнішні проблеми окремі суб'єкти малого підприємства залишають ринок або йдуть в «тінь». При цьому актуальною залишається проблема соціальної незахищеності працівників таких підприємств, адже, отримуючи «чорну зарплату» вони позбавляються соціальних гарантій.

Повноцінне використання можливостей МСП є не тільки економічним, але й соціальним завданням державної політики. Його вирішення сприятиме збільшенню частки інноваційної продукції та створенню нових робочих місць.

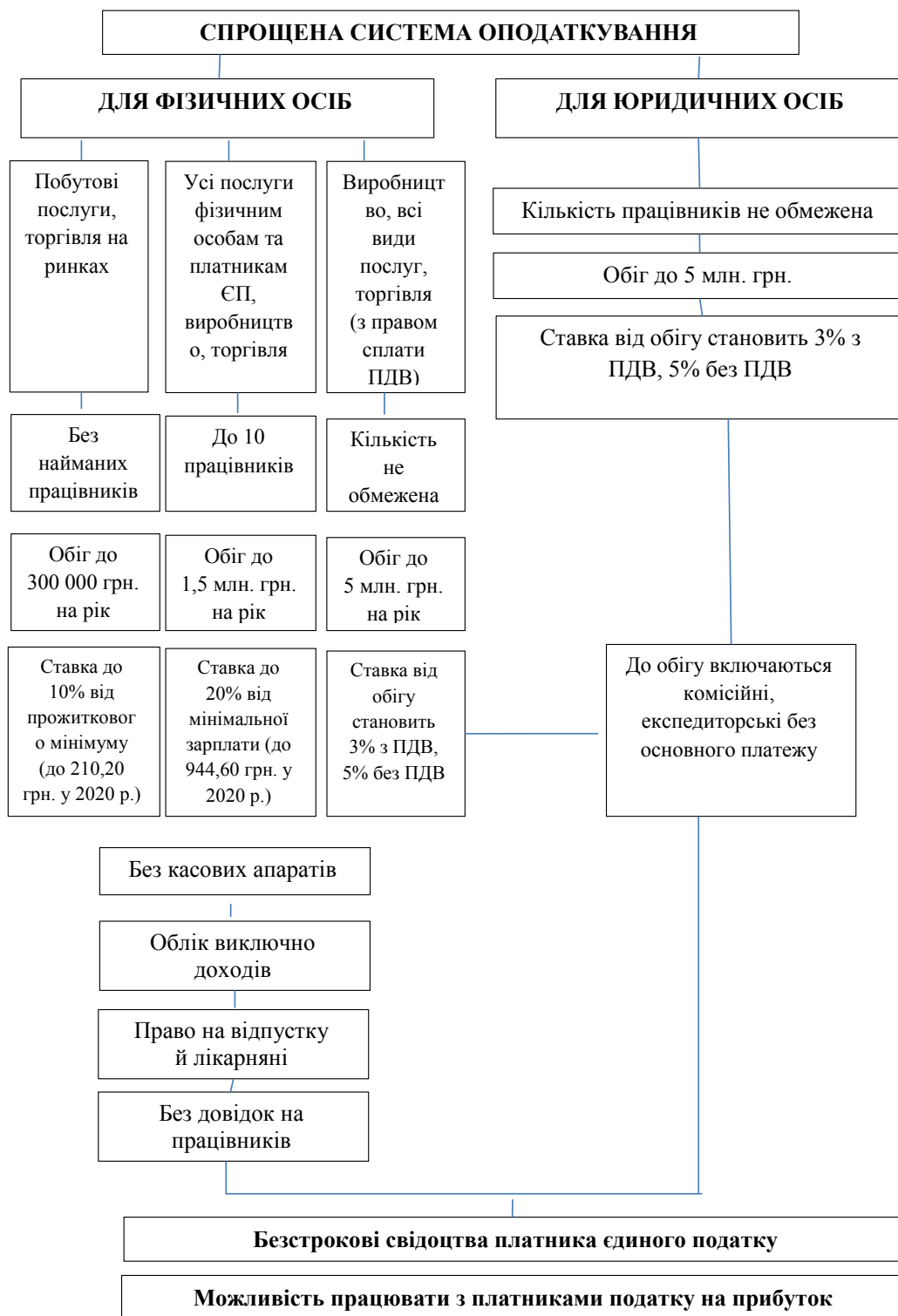

Рис. 1. Умови спрощеної системи оподаткування

Дієва система підтримки малого підприємства, а також створення нових концепцій національного розвитку в різних галузях економіки може сприяти вирішенню проблеми розвитку малого підприємства в країні.

Державною політикою у сфері розвитку малого й середнього підприємства в Україні передбачаються:

- створення сприятливих умов для розвитку малого й середнього підприємства;
- забезпечення розвитку суб'єктів малого й середнього підприємства задля формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності;
- стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого й середнього підприємства;

Таблиця 1

Інформація про ФОП – платників єдиного податку

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	I півріччя 2019 р.
1. Кількість ФОПів	1 007 720	1 155 789	1 278 473	478 716
зокрема, 1 група	142 254	205 337	216 004	–
2 група	543 030	566 419	602 166	–
3 група з ПДВ	9 252	10 681	12 089	12 182
3 група без ПДВ	313 185	373 352	448 214	466 534
2. Кількість найманих осіб	613 148	767 027	863 926	884 622
зокрема, 2 група	441 930	550 679	606 075	623 555
3 група з ПДВ	20 184	22 152	24 543	24 233
3 група без ПДВ	151 034	194 196	233 328	236 834
3. Сума єдиного податку, тис. грн.	9 947 031,6	14 854 260,8	19 162 769,5	8 885 774,0
зокрема, 1 група	212 617,0	355 269,6	385 162,8	–
2 група	1 611 751,2	3 555 938,8	4 144 030,1	–
3 група з ПДВ	331 736,1	458 410,0	586 165,9	317 325,7
3 група без ПДВ	7 790 927,3	10 484 642,4	14 047 410,7	8 568 448,3
4. Сума ПДФО з найнятих осіб, тис. грн.	1 114 042,8	3 744 734,9	4 900 840,1	3 123 754,1
зокрема, 2 група	761 782,1	2 735 643,1	3 464 933,1	2 212 382,6
3 група з ПДВ	50 676,0	119 485,3	163 232,6	93 405,3
3 група без ПДВ	301 584,7	889 606,5	1 272 674,4	817 966,2
5. Сума ЄСВ з найнятих осіб, тис. грн.	2 235 728,2	5 042 712,7	6 517 725,1	4 099 100,0
зокрема, 2 група	1 619 664,5	3 702 547,3	4 631 254,5	2 917 722,0
3 група з ПДВ	87 375,8	157 461,3	211 551,2	119 756,2
3 група без ПДВ	528 687,9	1 182 704,1	1 674 919,4	1 061 621,8
Разом податків і зборів, тис. грн.	16 823 771,1	20 641 173,0	30 581 334,7	16 108 628,1

– сприяння провадженню суб'єктами малого й середнього підприємництва діяльності щодо просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній та зовнішній ринки;

– забезпечення зайнятості населення шляхом підтримки підприємницької ініціативи громадян [7, с. 3].

Стратегією розвитку малого й середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р. передбачається, що на рівні регіонів будуть створені регіональні програми розвитку малого та середнього підприємництва із застосуванням кластерно-орієнтованого підходу, що дасть змогу врахувати регіональні особливості та пріоритети розвитку. Вона спрямована на вирішення проблем, що стримують розвиток сектору підприємництва, а також створення умов найбільш повного розкриття його потенціалу.

Для досягнення поставлених цілей держава повинна створити та реалізувати програми, які сприятимуть розвитку підприємництва, а саме:

– створенню інституційного середовища для поліпшення умов кредитування підприємництва банківськими організаціями;

– розвитку нормативно-правової бази для зниження адміністративних обмежень для підприємницької діяльності;

– реалізації спеціальних програм підтримки конкурентоспроможних, експортно орієнтованих МСП;

– допомозі у створенні інфраструктурних об'єктів підтримки підприємництва, які необхідні для розвитку й стабілізації нових суб'єктів малого бізнесу;

– розвитку інститутів з підтримки малого й середнього підприємництва, що сприяють доведенню ідеї від стадії її розроблення до комерційної реалізації.

Критеріями досягнення результатів є:

– входження України до 30 країн рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу»;

– становлення частки МСП, що використовують залучені кошти, у 2020 р. понад 40%;

– збільшення кількості експортерів серед МСП на 30% до 2020 р.;

– становлення частки інноваційних підприємств у 2020 р. понад 20%;

– збільшення частки ринків з конкурентною структурою до 55%;

– зростання частки МСП у загальному обсязі реалізованої продукції на 5%;

– зменшення рівня зайнятості в неформальному секторі з 4,5 млн. осіб до 3,0 млн. осіб у 2020 р. [8].

Висновки. Отже, мале підприємство є органічним структурним елементом ринкової економіки, провідним сектором господарської діяльності регіону, одним із найважливіших діючих чинників економічного розвитку суспільства, що спирається на ринкові методи господарювання. Малий бізнес і ринкова економіка

є взаємозалежними чинниками. З одного боку, ефективність та динаміка розвитку ринкової економіки певним чином залежать від успішного функціонування малого бізнесу, з іншого боку, справжній ринковий механізм господарювання сприяє формуванню підприємницької активності, тому бажано для малого підприємства отримувати належну підтримку з боку державних і недержавних інституцій. Це забезпечує його розквіт, що сприяє розвитку економіки країни загалом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мареніченко В.В. Механізми реалізації державного регулювання якісного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02. Дніпро, 2017. 255 с.
2. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017–2018. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyikonkurentospromozhnosti-1> (дата звернення: 07.07.2019).
3. Деренко О.А. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малого підприємництва. *Бізнес-Інформ*. 2012. № 5. С. 95–97.
4. Про внесення змін до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг : Закон України від 20 вересня 2019 р. № 128-IX. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі та послуг : Закон України від 20 вересня 2019 р. № 129-IX. *База даних «Законодавство України»*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 07.07.2019).
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. 2018. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 07.07.2019).
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4618-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2019).
8. Концепція державної економічної програми розвитку малого і середнього підприємництва на період до 2020 року. URL: lis.gov.ua/.../article/.../Proekt_Koncepcii_do_2020_roku.doc (дата звернення: 12.12.2019).

REFERENCES:

1. Marenichenko V.V. (2017) *Mekhanizmy realizatsiy derzhavnoho rehuluvannia yakisnoho rozvytku maloho ta serednoho biznesu v Ukraini*: diss. kand. nauk z derzh. upravlinnja [Mechanisms of realizing the sovereign regulation of small and medium business development in Ukraine]. Dnipro, 255 p.
2. *Pozycja Ukrainy v reityngi krain svitu za indeksom globalnoi konkurentospromozhnosti 2017–2018* [Ukraine's position in the rating of Ukraine behind the global competitive competition index 2017–2018]. Available at: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyikonkurentospromozhnosti-1> (accessed: 7 July 2019).
3. Derenko O.A. (2012) *Miznarodniy dosvid dergavnogo reguluvannia ta pidtrymki malogo pidpryemnitstva* [International dostvid of sovereign regulation and that of the small tribe of the small]. *Biznes-Inform*, no. 5, pp. 95–97.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019) The Law of Ukraine “About the registration of retail operations in the field of sales, the huge number of services and the service”. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 12 December 2019).
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019) The Law of Ukraine “About the introduction of a payroll to the Fee for the Code of Ukraine, for children in the field of retail sales and services”. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 7 July 2019).
6. Official website of the sovereign statistics committee of Ukraine (2018). Available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed: 7 July 2019).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012) The Law of Ukraine “About the development of that state’s small and medium middle age in Ukraine”. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 12 December 2019).
8. Cabinet of Ministers Ukraine (2015) “The concept of the sovereign and economic program for the development of small and medium-sized programs for the period until 2020”. Available at: lis.gov.ua/.../article/.../Proekt_Koncepcii_do_2020_roku.doc (accessed: 12 December 2019).